

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

13103

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA			
Intrare Nr.	69a		
"13"	"05"	2020	

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Serghei Sîrbu
2. Deputat în Parlament

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul prezentei sesizări îl constituie următoarele prevederi legale din art. 12 al Legii securității statului nr. 618/1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 10-11, art. 117) în redacția legii nr. 73 din 5 iulie 2019 pentru modificarea articolului 12 din Legea securității statului nr. 618/1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 223-229, art. 279 din 12.07.2019):

- 1) Alin. (7) din art. 12
- 2) Alin. (8) din art. 12

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

- (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

...

Articolul 66

Atribuțiile de bază

Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

- a) adoptă legi, hotărîri și moțiuni;
- b) declară referendumuri;
- c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării;
- d) aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului;
- e) aprobă doctrina militară a statului;
- f) exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție;
- g) ratifică, denunță, suspendă și anulează acțiunea tratatelor internaționale încheiate de Republica Moldova;
- h) aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui;
- i) exercită controlul asupra acordării împrumuturilor de stat, asupra ajutorului economic și de altă natură acordat unor state străine, asupra încheierii acordurilor privind împrumuturile și creditele de stat din surse străine;

- j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege;
- k) aprobă ordinele și medaliile Republicii Moldova;
- l) declară mobilizarea parțială sau generală;
- m) declară starea de urgență, de asediu și de război;
- n) inițiază cercetarea și audierea oricăror chestiuni ce se referă la interesele societății;
- o) suspendă activitatea organelor administrației publice locale, în cazurile prevăzute de lege;
- p) adoptă acte privind amnistia;
- r) îndeplinește alte atribuții, stabilite prin Constituție și legi.

Articolul 68

Mandatul reprezentativ

- (1) În exercitarea mandatului, deputații sînt în serviciul poporului.
- (2) Orice mandat imperativ este nul.

Articolul 77

Președintele Republicii Moldova, șeful statului

- (1) Președintele Republicii Moldova este șeful statului.
- (2) Președintele Republicii Moldova reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.

Articolul 87

Atribuții în domeniul apărării

- (1) Președintele Republicii Moldova este comandantul suprem al forțelor armate.
- (2) Președintele Republicii Moldova poate declara, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului, mobilizarea parțială sau generală.
- (3) În caz de agresiune armată îndreptată împotriva țării, Președintele Republicii Moldova ia măsuri pentru respingerea agresiunii, declară stare de război și le aduce, neîntîrziat, la cunoștința Parlamentului. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în 24 de ore de la declanșarea agresiunii.
- (4) Președintele Republicii Moldova poate lua și alte măsuri pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice, în limitele și în condițiile legii.

Articolul 96

Rolul

- (1) Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice.
- (2) În exercitarea atribuțiilor, Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament.

Articolul 101

Prim-ministrul

(1) Prim-ministrul conduce Guvernul și coordonează activitatea membrilor acestuia, respectând atribuțiile ce le revin.

Articolul 124

Procuratura

(1) Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege.

(2) Atribuțiile Procuraturii sînt exercitate de procurori.

(3) Competențele, modul de organizare și funcționare a Procuraturii se stabilesc prin lege.

Articolul 125¹

Consiliul Superior al Procurorilor

(1) Consiliul Superior al Procurorilor este garantul independenței și imparțialității procurorilor.

(2) Consiliul Superior al Procurorilor este constituit, în condițiile legii, din procurori aleși din cadrul procuraturilor de toate nivelurile și din reprezentanți ai altor autorități, instituții publice sau ai societății civile. Procurorii în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor constituie o parte importantă.

(3) Consiliul Superior al Procurorilor asigură numirea, transferarea, promovarea în funcție și aplicarea măsurilor disciplinare față de procurori.

(4) Modul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Procurorilor se stabilește prin lege.

Articolul 134

Statutul

(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 135

Atribuțiile

“[...]”

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

[...]"

2. LEGISLAȚIA INTERNĂ

Legea securității statului nr. 618/1995

Articolul 10. Președintele Republicii Moldova

Președintele Republicii Moldova:

- a) exercită conducerea generală a activității de asigurare a securității statului și este responsabil de starea securității statului în limitele atribuțiilor stabilite de legislație;
- b) ia măsurile necesare privind asigurarea securității statului, în conformitate cu legislația;
- c) asigură conlucrarea autorităților publice în domeniul asigurării securității statului;
- d) instituie și administrează, în conformitate cu legislația, organe consultative pentru problemele asigurării securității statului;
- e) emite decrete cu caracter normativ cu privire la problemele asigurării securității statului;
- f) poartă tratative și încheie tratate internaționale, în numele Republicii Moldova, legate de asigurarea securității statului.

Articolul 12. Consiliul Suprem de Securitate

(1) Consiliul Suprem de Securitate este un organ consultativ care analizează activitatea ministerelor și a altor autorități administrative centrale în domeniul asigurării securității naționale și prezintă recomandări Președintelui Republicii Moldova în probleme de politică externă și internă a statului.

(2) Consiliul Suprem de Securitate își desfășoară activitatea în temeiul Constituției Republicii Moldova, prezentei legi, altor acte legislative.

(3) Președinte al Consiliului Suprem de Securitate este Președintele Republicii Moldova.

(4) Componența numerică și nominală, atribuțiile Consiliului Suprem de Securitate și programul lui de lucru se aprobă de Președintele Republicii Moldova. Din componența Consiliului Suprem de Securitate fac parte, din oficiu, Președintele Parlamentului, Prim-ministrul, președintele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului, ministrul apărării, ministrul afacerilor interne, directorul Serviciului de Informații și Securitate, Procurorul General și guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei.

(5) În vederea realizării deciziilor Consiliului Suprem de Securitate, membrii acestuia emit dispoziții care nu depășesc limitele competențelor constituționale și legale conferite de funcția pe care o dețin.

(5¹) Prin derogare de la prevederile alin.(5), Banca Națională a Moldovei aplică deciziile Consiliului Suprem de Securitate în măsura în care acestea nu aduc atingere statutului și autonomiei ei stabilite prin lege.

(6) În calitate de secretar al Consiliului Suprem de Securitate poate fi desemnat un cetățean al Republicii Moldova cu studii superioare, fără antecedente penale, cu o reputație ireproșabilă și care nu este membru al vreunui partid.

(7) Autoritățile publice centrale, precum și cele subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență, inclusiv cele în care autoritatea administrativă centrală are calitatea de fondator (întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de tipul de proprietate), dar și persoanele juridice publice autonome sînt obligate să furnizeze la solicitare sau din oficiu orice date și informații, inclusiv cele care constituie secret de stat, bancar sau comercial, care vizează securitatea națională, apărarea și ordinea publică, precum și alte informații, în vederea utilizării lor pentru elaborarea deciziilor Consiliului.

(8) Refuzul autorităților menționate la alin.(7) de a furniza datele solicitate de către Consiliul Suprem de Securitate atrage răspundere în condițiile legii.

(9) Prin derogare de la prevederile alin.(7), Banca Națională a Moldovei furnizează informații și date în condițiile unui acord încheiat cu Consiliul Suprem de Securitate, iar în anumite cazuri, cu acordul terțelor autorități competente, dacă acestea provin din alt stat.
[Art.12 modificat prin Legea nr.73 din 05.07.2019, în vigoare 12.07.2019]

Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei

Articolul 1. Statutul juridic al Băncii Naționale a Moldovei

(1) Banca Națională a Moldovei (denumirea echivalentă – *Banca Națională*) este banca centrală a Republicii Moldova.

(2) Banca Națională este o persoană juridică publică autonomă și este responsabilă față de Parlament.

(3) Banca Națională nu este supusă înregistrării în Registrul de stat al întreprinderilor și în Registrul de stat al organizațiilor.

(4) Banca Națională poate să deschidă sucursale și reprezentanțe în țară și în străinătate unde consideră necesar.

Articolul 6. Conlucrarea cu organele statului

(1) Banca Națională conlucrează cu Guvernul în realizarea obiectivelor sale și, conform prezentei legi, întreprinde acțiunile necesare pentru a realiza o astfel de conlucrare.

(2) Banca Națională furnizează organelor economice și financiare ale Guvernului, la cererea acestora, informații referitoare la problemele monetare și financiare. Organele menționate, la rîndul lor, furnizează Băncii Naționale, la cererea ei, informații referitoare la problemele macroeconomice, monetare sau financiare.

(3) Orice proiect de act normativ al autorităților publice care privește domeniile în care Banca Națională are atribuții va fi adoptat după recepționarea avizului Băncii Naționale. Avizul va fi transmis în termen de cel mult 30 de zile de la solicitare.

(4) Banca Națională și membrii organelor de conducere ale acesteia sînt independenți în exercitarea atribuțiilor stabilite de prezenta lege și nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni de la

autoritățile publice sau de la orice altă autoritate. Autoritățile publice, precum și orice alte autorități nu vor încerca să influențeze membrii organelor de conducere ale Băncii Naționale în exercitarea atribuțiilor lor.

(5) Fără a aduce atingere prevederilor art.11 alin.(4) și art.11¹, nicio autoritate publică sau orice altă parte terță nu poate aproba, suspenda, anula, cenzura, amîna sau condiționa intrarea în vigoare a actelor Băncii Naționale, nici nu poate emite opinii ex-ante asupra actelor Băncii Naționale, nici nu poate influența în orice alt mod emiterea actului final al Băncii Naționale.

Legea cu privire la procuratură

Articolul 1. Procuratura

Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești care, în procedurile penale și în alte proceduri prevăzute de lege, contribuie la respectarea ordinii de drept, efectuarea justiției, apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei și ale societății.

Articolul 3. Principiile de organizare și de activitate a Procuraturii și a procurorului

(1) Procuratura își desfășoară activitatea în conformitate cu legea.

(2) Organizarea și activitatea Procuraturii sînt transparente și presupun garantarea accesului societății și al mijloacelor de informare în masă la informațiile despre această instituție, cu excepțiile prevăzute de lege și cu asigurarea respectării regimului datelor cu caracter personal.

(3) Procuratura este independentă de puterile legislativă, executivă și judecătorească, de orice partid politic sau organizație social-politică, precum și de oricare alte instituții, organizații sau persoane. Imixtiunea în activitatea Procuraturii este interzisă. Procuratura cooperează cu alte autorități pentru realizarea funcțiilor prevăzute de prezenta lege.

(4) Procurorul își desfășoară activitatea în baza principiilor legalității, imparțialității, rezonabilității, integrității și independenței procesuale, care îi oferă posibilitatea de a lua în mod independent și unipersonal decizii în cauzele pe care le gestionează.

(5) Independența procesuală a procurorului este asigurată prin garanții care exclud orice influență politică, financiară, administrativă sau de altă natură asupra procurorului legată de exercitarea atribuțiilor sale.

(6) În condițiile prevederilor art.13 din prezenta lege și ale Codului de procedură penală, activitatea procurorului poate fi supusă controlului din partea procurorului ierarhic superior și a instanței judecătorești.

(7) Procurorul este obligat, prin întreaga sa activitate, să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, egalitatea lor în fața legii, să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu pentru toți participanții la procedurile judiciare indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul de etică al procurorilor și să participe la formarea profesională continuă.

IV. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

Pe data de 5 iulie 2019 Parlamentul a adoptat Legea nr. 73 pentru modificarea articolului 12 din Legea securității statului nr. 618/1995.

Potrivit autorilor acestei inițiative legislative (inclusiv domnul Vladimir Țurcan), luînd act de nota informativă, scopul proiectului a fost responsabilizarea unor autorități publice, responsabilizarea tuturor membrilor consiliului (precum Procuratura Generală, Banca Națională a Moldovei și altele) care nu întotdeauna furnizau informațiile solicitate de către Președintele Republicii Moldova în calitate de președinte al Consiliului Suprem de Securitate (CSS).

Autorii inițiativei au argumentat necesitatea consolidării competențelor CSS prin criza constituțională din iunie 2019, declarația Parlamentului cu privire la caracterul captiv al statului și necesitatea investigării urgente a cauzelor de rezonanță.

Astfel, art. 12 din legea securității statului a fost completat prin mai multe prevederi prin care a fost consolidat statutul CSS. În special s-a introdus alin. (7) care prevede că *autoritățile publice centrale, precum și cele subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență, inclusiv cele în care autoritatea administrativă centrală are calitatea de fondator (întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de tipul de proprietate), dar și persoanele juridice publice autonome sînt obligate să furnizeze la solicitare sau din oficiu orice date și informații, inclusiv cele care constituie secret de stat, bancar sau comercial, care vizează securitatea națională, apărarea și ordinea publică, precum și alte informații, în vederea utilizării lor pentru elaborarea deciziilor Consiliului.*

Potrivit alin. (8) din același articol *refuzul autorităților menționate la alin.(7) de a furniza datele solicitate de către Consiliul Suprem de Securitate atrage răspundere în condițiile legii.*

V. PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

1. Considerăm că prin adoptarea modificărilor la art. 12 din Legea securității statului, în special alin. (7) referitor la obligativitatea furnizării

informațiilor di partea tuturor autorităților, inclusiv cu statut autonom, precum și alin. (8) referitor la răspunderea pentru nefurnizarea datelor, Parlamentul Republicii Moldova a depășit limitele constituționale după cum urmează:

- Art. 1 alin. (3) – principiul legalității;
- Art. 2 alin. (2) – inadmisibilitatea exercitării puterii de stat în nume propriu (uzurparea puterii);
- Art. 6 – principiul separației puterilor în stat;
- Art. 23 – principiul clarității, accesibilității și previzibilității legii;
- Art. 124 – independența și autonomia procuraturii.

2. Republica Moldova este o republică parlamentară luînd act de forma și regimul de guvernare. Acest deziderat este desprins din prevederile art. 1, 2, 60, 66, 104-106 din Legea Supremă.

În Republica Moldova, în virtutea principiului fundamental stipulat la art. 6 din Constituție puterile sunt separate și colaborează între ele.

Președintele Republicii Moldova, potrivit art. 77 din Constituție este șeful statului și își exercită atribuțiile în limitele stabilite de legea supremă și alte acte normative.

Totodată, șeful statului, dispune de unele atribuții în domeniul securității naționale. Conform art. 10 din Legea securității statului, în vederea exercitării conducerii generale a activității de asigurare a securității statului, Președintele instituie organe **consultative** pentru problemele asigurării securității statului.

Art. 12 din Legea securității statului reglementează statutul Consiliului Suprem de Securitate, care este un organ consultativ care analizează activitatea ministerelor și a altor autorități administrative centrale în domeniul asigurării securității naționale și prezintă recomandări Președintelui Republicii Moldova în probleme de politică externă și internă a statului.

În pofida acestui statut legal de organ consultativ care emite doar recomandări, un organ care nu are statut constituțional, și care, *a priori*, nu poate fi o autoritate care să coordoneze alte instituții de stat, Parlamentul, prin Legea nr. 73 din 5 iulie 2019 i-a fortificat statutul, și practic, l-a transformat într-un organ supra

instituțional, un organ care coordonează activitatea altor autorități publice, inclusiv independente.

Prin legea contestată, Parlamentul a obligat toate autoritățile publice centrale, autoritățile autonome și latele să furnizeze la solicitare orice date și informații, inclusiv cele care constituie secret de stat, bancar sau comercial care vizează securitatea națională, apărarea și ordinea publică, precum și alte informații, în vederea utilizării lor pentru elaborarea deciziilor Consiliului.

Mai mult ca atât, a fost aprobată norma potrivit căreia, refuzul autorităților de a prezenta aceste date CSS atrage răspundere potrivit legii.

Astfel, în urma adoptării acestei legi prin care s-a completat art. 12 din Legea securității statului, acest consiliu, organ subordonat Președintelui țării, a devenit dintr-un organ consultativ care are doar prerogative de a emite recomandări, într-un organ de coordonare și de constrângere, organ subordonat total șefului statului și care, luând act componența acestuia a fost plasat deasupra tuturor puterilor în stat.

3. În componența CSS, potrivit legii, fac parte, din oficiu, Președintele Parlamentului, Prim-ministrul, președintele Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului, ministrul apărării, ministrul afacerilor interne, directorul Serviciului de Informații și Securitate, Procurorul General și guvernatorul Băncii Naționale a Moldovei.

În realitate componența CSS este mai vastă. Actualmente componența CSS este de 17 membri, exponenți ai Parlamentului, Guvernului, SIS, CNA, aparatul Președintelui și alții. Componența CSS este alcătuită în așa mod încât majoritatea membrilor să fie persoane care, fie în mod direct, fie în virtutea legii sunt în subordonare directă șefului statului.

Considerăm că crearea unui organ de coordonare și coercitiv, subordonat șefului statului care deține majoritatea absolută a membrilor și care prin atribuțiile sale de a emite dispoziții, solicitare obligatorie a oricăror informații și date de la toate autoritățile, inclusiv autonome, sunt sfidate grav principiile constituționale menționate supra.

Este încălcat principiul separației puterilor în stat (art. 6). Evident că potrivit acestei norme constituționale, puterile colaborează, dar în redacția expusă în alin. (7) și (8) din art. 12 a legii contestate, de colaborare nu poate fi vorba. Cum poți să obligi așa instituții autonome precum Procuratura (parte a autorității judecătorești) sau Banca Națională, nemaivorbind de legislativ și executiv să

furnizeze date și informații sub sancțiunea tragerii la răspundere. O astfel de abordare nu se încadrează în limitele principiului constituțional al separației puterilor.

Nu întâmplător abordăm acest principiu ca primă gravă sfidare a Legii Supreme. Șeful statului, conducătorul CSS a declarat nu o singură dată că la ședințele consiliului se discută și se emit dispoziții referitor la derularea unor cauze penale, se cer informații de la procuratură, Banca națională etc.

Nimeni nu pune la îndoială necesitatea unor investigații obiective și strict legale a cauzelor penale și de orice alt gen, doar că aceste subiecte depășesc limitele de competență ale CSS, și ale Președintelui țării. Amestecul în înfăptuirea justiției este inadmisibilă iar Parlamentul nu avea niciun drept constituțional de a lărgi competențele acestui organ consultativ, ridicând-l la rang supra instituțional, mai presus decât Parlamentul, Guvernul și puterea judecătorească.

Într-un stat de drept temelia organizării și funcționării mecanismului instituțional de stat îl constituie principiul separării puterilor în stat, prevăzut în articolul 6 din Constituție.

Fiind un principiu fundamental al statului de drept, separația puterilor are vocația să asigure evitarea concentrării întregii puteri în mâna unei singure autorități (de natură individuală sau colectivă). El presupune o distribuție a puterii, pentru a fi exercitată, unor instanțe diferite și independente, înzestrate cu atribute și prerogative de conducere. În cadrul competențelor ce le sunt conferite, fiecare putere (legislativă, executivă și judecătorească) deține și exercită o serie de atribuții aflate în afara oricărei imixțiuni reciproce.

Potrivit principiului separației puterilor, nici una dintre cele trei puteri nu prevalează asupra celeilalte, nu se subordonează una alteia și nu își asumă prerogative specifice celorlalte (Hotărârea nr.23 din 9 noiembrie 2011).

Dacă comentează deciziile judecătorești, executivul și legislativul trebuie să evite criticile care ar submina independența puterii judecătorești sau ar slăbi încrederea publicului în justiție. De asemenea, acestea ar trebui să evite acțiuni ce pot pune sub semnul întrebării intenția lor de a respecta deciziile judecătorilor, altele decât cele prin care își manifestă intenția lor de a formula o cale de atac.

Parlamentul nu are dreptul să se erijeze în instanță de judecată prin faptul pronunțării asupra unor elemente ce sunt verificate doar în cursul derulării

procedurilor judiciare de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală.

În același sens, politicienii (deputații), nemaivorbind de șeful statului, trebuie să se abțină în a da ordine justiției sau să creeze impresia că pot da ordine justiției, în a critica magistrații și în a nu se supune hotărârilor judecătorești.

Ei sunt datori să protejeze independența justiției și să contribuie la întărirea încrederii publicului în justiție. Este inadmisibil pentru politicieni să folosească justiția drept miză în conflictele politice.

Potrivit standardelor internaționale, afirmațiile privind necesitatea asigurării independenței judecătorilor sunt valabile și pentru procurori. Astfel, conform Linilor directe ale ONU privind rolul procurorilor:

“4. Statele membre trebuie să se asigure că procurorii sunt capabili să își exercite atribuțiile profesionale, fără nicio intimidare, impediment, hărțuire, ingerințe necorespunzătoare sau expunerea nejustificată la răspundere civilă, penală sau de altă natură.”

4. Procurorul General este membru din oficiu al CSS iar potrivit noilor reglementări și atribuții ale consiliului, procuratura va fi obligată să furnizeze date și informații referitor la cauze penale concrete.

Păstrarea unor asemenea atribuții pentru CSS ar însemna sfidarea gravă a independenței și autonomiei procuraturii, garanții constituționale prevăzute la art. 124 din Legea Supremă.

Potrivit art. 124 alin. (1) din Constituție, Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege.

Procuratura și evident procurorii sunt independenți, se supun numai legii. Este exclusă orice subordonare a procuraturii autorității legislative și celei executive, precum și influența sau imixtiunea a unor organe și autorități ale statului în activitatea procuraturii. Procuratura ca parte componentă a autorității judecătorești nu poate fi supusă celorlalte puteri în stat.

Reforma procuraturii este fundamentată pe instituirea standardelor din țările europene în organizarea și activitatea sistemului organelor procuraturii, pe plan internațional statuat temeinic ca element necesar unui sistem juridic efectiv și eficient, devenind un serviciu al procuraturii funcțional, independent, autonom și transparent. Astfel de garanții ca independența și autonomia nu sunt date procurorilor în propriul interes, ci sunt acordate în interesul supremației legii.

O procuratură modernă trebuie să fie susținută și bazată pe principiul autonomiei profesionale pentru consolidarea garantării independenței interne și externe a acesteia. În sistemele în care procuratura nu se află în cadrul puterii legislative consiliul procurorilor trebuie să fie organe independente.

5. Prin adoptarea legii contestate a fost sfidat principiul legalității statuat la art. 1 din Constituție.

Din componența CSS fac parte reprezentanții mai multor autorități cu statut legal autonom, precum Banca Națională, Centrul Național Anticorupție, Guvernatorul UTA Găgăuzia.

Exponenți acestor autorități, conform legislației care reglementează statutul lor nu pot fi puși în relații de subordonare, coordonare cu alte autorități. Cu instituirea mecanismului de prezentare obligatorie a datelor și instituirea răspunderii pentru neprezentare este sfidat principiul legal al autonomiei acestor entități, fiind astfel depășită norma constituțională statuată la art. 1 alin. (3) din Legea Supremă.

Curtea Constituțională a relevat de nenumărate ori că la baza statului de drept, consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție, stă **principiul legalității**. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică (art. 7 din Constituție).

Înalta Curte a menționat că „legalitatea, ca principiu de bază al statului de drept, presupune conformitatea normei sau a actului juridic cu normele superioare care stabilesc condiții de procedură privind edictarea normelor juridice. Comportamentul legal vizează atât activitatea de legiferare a Parlamentului, cât și stabilirea normelor interne de organizare și funcționare, care au o conexiune directă cu procesul legiferării”.

6. Norma legală prevăzută la alin. (7) din art. 12 al legii contestate nu îndeplinește nici condiția constituțională a previzibilității, preciziei și accesibilității legii, principiu consfințit la art. 23 din Constituție.

Potrivit alin. (7) practic toate autoritățile sunt obligate să prezinte **orice date**, care vizează securitatea națională, precum și **alte informații**, în vederea utilizării lor pentru elaborarea deciziilor Consiliului.

O astfel de abordare nu este admisibilă. Legea trebuie să fie exactă și previzibilă. Așa sintagme precum ***orice date și informații, care vizează securitatea națională***, sau ***alte informații*** pot genera abuzuri deoarece depășesc toate limitele de previzibilitate. Se încadrează oare în aceste date, informații din dosare penale, contracte comerciale confidentiale etc? Sub auspiciul sintagmei ***ce vizează securitatea națională***, pot cădea toate informațiile deoarece consiliul va considera că are nevoie de ele pentru a elabora propriile dispoziții.

Referitor la previzibilitatea și claritatea legii avem o jurisprudență a Curții deja consacrată.

Orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

Pentru a corespunde criteriilor de claritate și accesibilitate, norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile sale.

Curtea Europeană a statuat că testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă precizie limitele acesteia (Silver și alții v. Regatul Unit, 1983).

7. În calitate de garant al realizării principiului separației puterilor, statuat în art.6 din Constituție, Curtea Constituțională, în conformitate cu alin.(3) art.134 din Constituție, are obligația de a declara neconstituțională orice abatere de la acest principiu.

În concluzie, luând act de situația de fapt și jurisprudența consacrată a CEDO, a Curții Constituționale a RM, constatăm că Parlamentul a adoptat normele legale contestate depășind grav principiile internaționale și constituționale menționate supra iar în vederea neadmiterii unor grave consecințe pentru statul de drept, a drepturilor fundamentale și libertăților omului, unor consecințe negative iminente

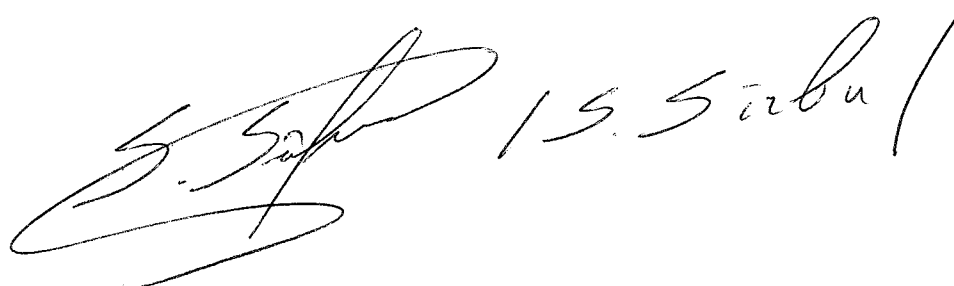
de abuz și influență în activitatea unor autorități autonome, inclusiv procuraturii, considerăm imperios necesară suspendarea acțiunii normelor legale contestate.

VI. CERINȚELE SESIZĂRII

În temeiul celor expuse mai sus, în baza articolului 135, alineatul (1), litera a) din Constituția Republicii Moldova, a articolul 4, alineatul (1), litera a) și art. 25¹ al Legii cu privire la Curtea Constituțională, și a articolului 4, alineatul (1), litera a) și art. 7¹ al Codului jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale a Republicii Moldova următoarele:

- A. Primirea și **examinarea în regim de urgență** a prezentei sesizări;
- B. Suspendarea acțiunii alineatelor (7) și (8) din art. 12 al Legii securității statului nr. 618/1995;
- C. Exercițarea controlului constituționalității alineatelor (7) și (8) din art. 12 al Legii securității statului nr. 618/1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 10-11, art. 117) în redacția legii nr. 73 din 5 iulie 2019 pentru modificarea articolului 12 din Legea securității statului nr. 618/1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 223-229, art. 279 din 12.07.2019).
- D. În temeiul prevederilor art. 27 din Codul jurisdicției constituționale solicit, **recuzarea**, din start, a judecătorului Vladimir Țurcan de la examinarea prezentei sesizări (de la toate etapele). Judecătorul Vladimir Țurcan, în calitatea sa de deputat în Parlament a fost unul din autorii acestei legi și unul din cei care a votat această lege.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

15.5.2019